

53. Co se stalo na nicejském koncilu?

Jedna z 54 častých otázek o Ježíši Kristu a církvi, na které odpovídá tým profesorů historie a teologie Navarrské univerzity.

09.11.2023

První nicejský koncil je první ekumenický koncil, tj. všeobecný, neboť se ho účastnili biskupové ze všech regionů, kde křesťané žili. Konal se v době, kdy se církev těšila stálého pokoje a mohla se svobodně a veřejně shromažďovat. Proběhl od

20. května do 25. července roku 325. Byli na něm přítomni někteří biskupové mající na svém těle pozůstatky trestů, jež museli za svou věrnost při nedávných pronásledováních vytrpět.

Císař Konstantin, který v té době ještě nebyl pokřtěn, poskytl biskupům služby císařských dostavníků a tak jim účast umožnil. Nabídl jim také ubytovací služby v Nikáji v Bithýnii, nedaleko svého sídla v Nikomédii. Vlastně mu toto shromáždění biskupů přišlo velmi vhod, neboť po znovusjednocení císařství vítězstvím nad Liciniem v roce 324 chtěl, aby se sjednotila i církve, která byla tehdy zmítána názory kněze Aria, jenž popíral skutečné božství Ježíše Krista. Od roku 318 se Arius stavěl proti biskupovi Alexandrovi z Alexandrie a byl na synodě všech biskupů Egypta exkomunikován. Arius utekl a

odešel spolu se svým přítelem biskupem Eusebiem do Nikomédie.

Ke koncilním otcům patřili nejvýznamnější církevní osobnosti té doby. Byl to biskup Hosius z Córdoby, který zřejmě zasedáním předsedal. Účastnil se také Alexandr z Alexandrie, jemuž pomáhal tehdy diakon Atanáš, Marcellus z Ankary, Macarius z Jeruzaléma, Leoncio z Kaisareie v Kappadokii, Eustasius z Antiochie a několik kněží zastupujících biskupa Říma, který se nemohl účastnit kvůli svému pokročilému stáří. Nechyběli také přátelé Aria, jako například Eusebius z Kaisareie, Eusebius z Nikomédie a několik dalších. Celkem se účastnilo asi tři sta biskupů.

Přívrženci Aria, kteří se rovněž spoléhali na sympatie císaře Konstantina, měli za to, že když vysvětlí své názory, shromáždění jim dá za pravdu. Nicméně když si vzal

slovo Eusebius z Nikomédie, aby řekl, že Ježíš Kristus je pouze tvor, i když vznešený a vynikající, a nemá božskou přirozenost, naprostá většina přítomných si hned uvědomila, že tato doktrína zrazuje víru přijatou od apoštolů. Aby se zamezilo tak vážným omylům, koncilní otcové se rozhodli na základě křestního vyznání víry církve v Kaisarei sepsat společné vyznání víry, které by celistvě a jasně odráželo pravé vyznání víry, kterou křesťané od počátku přijali a uznali. Říká se v něm, že Ježíš Kristus je „z podstaty Otce, Bůh z Boha, Světlo ze Světla, pravý Bůh z pravého Boha, zrozeného, ne stvořeného, jedné podstaty s Otcem“. Všichni koncilní otcové, kromě dvou biskupů, toto krédo, nicejské vyznání, 19. června 325 schválili.

Kromě této základní otázky se stanovilo, že slavení Velikonoc bude první neděli po prvním jarním

úplňku dle praxe Římské církve a mnoha dalších církví. Rovněž se projednávaly některé disciplinární záležitosti menší důležitosti týkající se vnitřního chodu církve.

Co se týče nejdůležitějšího tématu, ariánské krize, Eusebius z Nikomédie se s pomocí Konstantina mohl za krátký čas vrátit na svůj stolec a samotný císař nařídil biskupovi Konstantinopole, aby Aria do společenství přijal. Mezitím po smrti Alexandra přijal biskupský úřad v Alexandrii Atanáš. Byl jednou z nejdůležitějších postav církve ve IV. století. S velkou intelektuální úrovní obhajoval nicejské vyznání, ale právě kvůli tomu byl císařem poslán do vyhnanství.

Historik Eusebius z Kaisareie, který měl také blízko k ariánským názorům, ve svých spisech vliv Konstantina na nicejský koncil zveličoval. Pokud by se vycházelo jen

z tohoto zdroje, mohli bychom nabýt dojmu, že císař, kromě toho že pronesl několik slov při zahájení koncilu, měl hlavní úlohu v usmíření protivníků a obnovení smíru a také převahu nad biskupy při projednávání doktrinálních otázek. Jde o neobjektivní, zaujatou verzi.

Vezmou-li se do úvahy všechny dostupné zdroje, dá se říci, že Konstantin určitě umožnil konání nicejského koncilu a měl vliv na jeho konání a plně ho podpořil. Nicméně studium dokumentů ukazuje, že císař neměl vliv na formulaci víry tak, jak se dostala do kréda, protože neměl teologické dovednosti, aby zvládal diskutované otázky. Ale hlavně proto, že schválené formulace se neshodují s jeho osobními sklony, které spíše sledují ariánskou linii, tj. že Ježíš Kristus není Bůh, ale výjimečný tvor.

54 otázek o Ježíši Kristu a církvi

Francisco Varo

pdf | dokument generován automaticky
z <https://opusdei.org/cs-cz/article/53-co-se-stalo-na-nicejskem-koncilu/>
(20.03.2026)